

OBIECTIV european

MARTIE 2013 (NR. 8)

EDITOR COORDONATOR: SORINA ȘTEFĂRȚĂ

PARTENERI
Institutul de Politici Publice
Mișcarea Europeană din Moldova
Asociația pentru Politică Externă din Moldova

ARGUMENT

O țară ca o vacă decepționată

Sorina Ștefărcă

S-ar putea ca - dată fiind viteza cu care, în ultimul timp, se derulează marile evenimente în mica noastră țară - rândurile de mai jos să nu mai fie valabile deja peste jumătate de oră după ce le voi fi scris. Mite când le veți citi... Și totuși, totuși.

Iată ca a treia lună deja cuvântul-cheie în R. Moldova este „demisie”. Doar eroii vizați se schimbă. La sfârșit de decembrie erai musai să ceri demisia ministrului Iurie Leancă. În ianuarie se paria pe demisia unui procuror general implicat într-o mare minciună juridico-vânătorescă. Acum se cere demisia întregului Guvern.

Micile vânzoleli locale nu ne permit, ca de obicei, să privim global. Barack Obama lansează negocierile privind zona de liber schimb UE-SUA? Una dintre cele mai importante zone de liber schimb din lume? - Să fie sănătos!.. Stefan Fule ne cheamă să ne așezăm la masa de negocieri? - Încercăm, dar să nu ne ceară să ne sacrificăm un oștean pentru a salva o țară, că oșteanul nostru e prea prețios!.. Dirk Schuebel a mai făcut o declarație? - Of... da oare încă nu s-a plictisit de noi?..

Între timp, se anunță și primele „rândunele”. Misiunea FMI și-a amânat vizita în R. Moldova, programată pentru sfârșitul lunii februarie, din cauza incertitudinilor de pe scena politică din țară. Decizia FMI - care a fost luată de comun acord cu Chișinăul, și asta pentru că, a explicat premierul Vlad Filat, „în asemenea situație Misiunea Fondului Monetar Internațional nu avea cum să-și îndeplinească agenda...” - este totalmente motivată. Întrebarea ce rămâne însă neacoperită e dacă noi, în asemenea situație, vom fi în stare să ne îndeplinim propria agendă. Ori, poate, ceea ce era aproape certitudine acum o jumătate de an - și anume, apropierea substanțială a R. Moldova de Europa - (re)devine iluzie? Una generatoare de decepție generală. Pentru că, iarăși, suntem pe cale să pierdem trenul european.

Scriam acum o lună că în viață nu o dată ești nevoit să decizi dacă paharul din fața ta e pe jumătate gol ori pe jumătate plin și, în funcție de atitudinea pe care o adopți, să acționezi. Este un principiu de care, din câte știu, se conduc și diplomații... Nu știu dacă, astăzi, în paharul diplomației de la Chișinău a mai rămas ceva apă. De aceea, probabil, tot mai des îmi amintesc de un desen cu o vacuță drăguță privind tristă în zare, alături de inscripția: vaca ce se uită la trenul plecând... E o poveste veche, știu, doar că în cazul nostru o țară întregă se simte ca o vacă decepționată.

Foto: AP

Criza politică amenință parcursul european al R. Moldova

Politicienii nu neagă faptul că aceasta afectează relațiile cu Europa, însă arată cu seninătate unul către celălalt atunci când vine vorba despre responsabilitatea pentru acest posibil eșec...

Criza politică riscă să compromită parcursul european al R. Moldova, afirmă tot mai frecvent experții în materie de politică externă, analiștii și, ceva mai discret, diplomații străini. Chiar dacă Moldova nu pare să fi „căzut” definitiv de pe harta Europei, persistă totuși sentimentul că ne apropiem încet, dar sigur de momentul în care am putea redeveni o zonă gri a continentului - foarte probabil, pentru mai mulți ani sau, Doamne ferește!, chiar decenii. Astfel, tot mai multe sunt vocile care susțin că istoricul Summit al Parteneriatului Estic de la Vilnius, care ar fi trebuit să devină o încununare a eforturilor

de apropiere a Chișinăului de Uniunea Europeană, prin semnarea Acordului de Asocierie, nu va fi decât o ședință ordinară unde Moldova va primi noi încurajări de continuare a reformelor și de combatere a corupției. Acordul de Asocierie va fi, în cel mai bun caz, parafat, împreună cu Acordul de Asocierie al UE cu Ucraina, iar Moldova va fi re-pusă, în felul acesta, la pachet cu guvernarea pro-moscovită de la Kiev.

Lina Grău,
pentru „Obiectiv European”

Politicienii moldoveni nu neagă faptul că noua criză politică internă afectează relațiile cu Europa și cu Occidentul în general, însă arată cu seninătate unul către celălalt atunci când vine vorba despre responsabilitatea pentru acest posibil eșec.

Între timp, oficialii și diplomații europeni au întehit vizitele la Chișinău și discuțiile telefonice sau chiar directe cu liderii partidelor din coaliția de guvernare. Acest interes se explică prin faptul că partenerii occidentali ai Chișinăului sunt îngrijorați de desființarea Alianței pentru Integritate Europeană și disensiunile de după incidentul din Pădurea Domnească. La fel de evident este că, dacă disensiunile nu vor fi depășite, există riscul ca Moldova să piardă, încă odată, șansa europeană.

Pagina 2

CU SUBIECTE TABU Teatrul experimental moldovenesc, pe scena din Viena

În zilele de 22 și 23 februarie două dintre trupele independente ale teatrului moldovenesc - FOOSBOOK și Teatru-Spălătorie - au prezentat, pe scena Volkstheater din Viena, spectacole prin care și-au propus să surpe rigiditatea spațiului de exprimare teatrală.

Mini-torneul celor două echipe a fost posibil grație co-

laborării dintre Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale, Ambasada Republicii Moldova în Austria și Fundației ERSTE.

Începând cu anul 2009, aceste două echipe independente au reușit să atragă publicul prin spectacole ce condamnă structura politică rigidă și controversata a scenei autohtone. La Viena, în cadrul reuniunii teatrelor documen-

tare de excelență, Laboratorul Teatral FOOSBOOK a fost invitat cu proiectul „CASA M”, în care este abordat subiectul tabu al violenței în familie. Și Teatru-Spălătorie a ieșit pe scena vieneză cu un spectacol-document - „ROGVAIV” în regia lui Bogdan Georgescu. E o producție caracterizată ca un performance de artă activă împotriva intoleranței (cu precădere, a homofobiei) ex-

primată public, deschis, fără niciun control, responsabilitate sau rușine de către lideri de opinie și personalități ale vieții publice din R. Moldova (2011). De fapt, spectacolul

este rezultatul unei rezidențe de o lună pe care regizorul-dramaturg Bogdan Georgescu a avut-o în R. Moldova.

(A. Ș.)

Criza politică amenință parcursul european al R. Moldova

← Pagina 1

Analizele arată că țara se află într-un moment istoric decisiv

În aceste condiții, comentarii politici, dar și cetățenii s-au arătat nedumeriți de faptul că președintele Nicolae Timofti nu a luat atitudine fermă față de situația creată, spunând că acesta ar fi trebuit să intervină prompt în calitate de factor de echilibru pentru a detensiona situația și a determina liderii coaliției să găsească o soluție la masa de negocieri. Abia miercuri, 27 februarie, Nicolae Timofti a făcut o declarație publică în care a cerut partidelor din coaliție „să dea dovadă de maturitate politică în detrimentul orgoliilor”. Și asta pentru că analizele economice, politice și diplomatice, pe care șeful statului le are la dispoziție, arată că RM se află într-un moment istoric decisiv, când se decide dacă statul nostru „va rămâne captiv al trecutului sau se va alinia marii civilizații europene”. „Păstrarea actualei coaliții de guvernare este singura opțiune de continuare a procesului de integrare europeană”, a declarat Nicolae Timofti. Drept urmare, el a cerut ca „PLDM să renunțe la decizia unilaterală de ieșire din Acordul Alianței, PD - să nu mai insiste asupra revenirii la așa-numita variantă zero, și anume, la demisia premierului și cea a președintelui Parlamentului, iar PL- să-și reconfirme atașamentul față de ideea de păstrare a Alianței pentru Integrare Europeană”. Totodată, președintele Timofti nu neagă că ar fi loc de niște remanieri guvernamentale”, astfel încât ministerele și agențiile guvernamentale să aibă în frunte oameni competenți și integri moral”.

Occidentul vine cu mesaje de încurajare

Mai mulți oficiali europeni au venit în această perioadă tensionată la Chișinău cu un puternic mesaj de sprijin pentru procesul de integrare europeană a RM. Ministrul polon de Externe, Radosław Sikorski, a declarat că în cadrul precedentei sale vizite la Chișinău, de după evenimentele sângeroase din 7 aprilie 2009, era convins că RM se îndreaptă cu pași rapizi spre a deveni un stat ratat. „Acum RM este pe traiectoria care o poate transforma într-un stat membru al UE”, a spus el. Ministrul de Externe britanic, William Hague, a declarat că Londra are un interes profund pentru evoluțiile europene ale RM, liderul incontestabil al Parteneriatului Estic: „Este

interesul nostru comun de a menține deschisă perspectiva europeană a RM, atâta timp cât țara va face față criteriilor de aderare”. Și Ministrul de Externe al Suediei, Carl Bildt, a declarat că RM beneficiază în prezent de o susținere foarte largă în rândul statelor UE, mult mai puternică decât a existat anterior.

În cadrul unei declarații făcute la Bruxelles la reuniunea miniștrilor afacerilor Externe din statele UE, ministrul de Externe al României, Titus Corlățean, și-a exprimat speranța că „rațiunea va triumfa” în RM și că țara nu se va abate de la parcursul ei pro-european. „Progresele înregistrate până acum de Chișinău merită recunoaștere din partea UE și o abordare care să vizeze obiective strategice, prin oferirea unei perspective europene clare Moldovei”, a subliniat Titus Corlățean.

Același mesaj - parcursul european al RM trebuie să continue, iar criza politică să fie depășită - a fost formulat în această perioadă, cu diverse ocazii, de premierul leton, Valdis Dombrovskis, ambasadorul Germaniei, Matthias Meyer, șeful Delegației UE la Chișinău, Dirk Schuebel, ambasadorul SUA, William H. Moser.

„Șanse” de a ajunge alături de Armenia și Georgia...

Potrivit „Adevărul Moldova”, experții sunt totuși sceptici că țara noastră va semna în noiembrie, la Vilnius, Acordul de Asociere cu UE. Mai mult, ei susțin că, deși suntem laudatți la Bruxelles, în discuțiile neoficiale Moldova este văzută deja la pachet cu Armenia și Georgia, iar niște alegeri anticipate ar putea agrava situația. „Am avut mai multe discuții neformale. Acest document îmi confirmă faptul că există tendința de a sincroniza la nivel regional procesul de parafare a Acordurilor de asociere cu Moldova, Georgia și Armenia”, spune expertul Leonid Litra, într-un articol pentru publicația ucraineană „Zerkolo nedeli”. Și Victor Chirilă, director executiv al Asociației pentru Politică Externă, declară pentru „Adevărul Moldova” că parcursul nostru european va depinde mult și de situația politică de la Chișinău. „Negocierea Acordului de asociere presupune anumite decizii politice și abordarea strategică pentru următorii ani. Vom merge sau nu la alegeri? Dacă da, care va fi viitoarea majoritate, va fi una pro-europeană sau pro-aurasiatică? Dacă revin comuniștii la putere, atunci lucrurile sunt incerte...”, mai spune Victor Chirilă.

Nicu Popescu:

„Criza politică a subliniat relevanța mesajului de sprijin al UE pentru Moldova”

La mai puțin de o săptămână după ce prim-ministrul Vlad Filat a anunțat că formațiunea pe care o conduce, PLDM, părăsește Acordul de constituire a Alianței pentru Integrare Europeană, Chișinăul a fost vizitat de miniștrii Afacerilor Externe din Marea Britanie, Polonia și Suedia. După care a urmat vizita premierului Letoniei... O parte a presei și a analiștilor n-a pregetat să afirme că, oricâți „musafiri europeni” ar aduce guvernarea, aceștia nu vor fi în stare să remedieze situația critică în care, din nou, au adus politicienii R. Moldova. Cercetătorul și analistul politic Nicu Popescu, consilier al premierului Vlad Filat, i-a explicat Liliane Barbăroșie de la „Europa Liberă” care, în opinia sa, este relevanța și importanța acestor vizite exact în aceste momente de criză...

Liliana Barbăroșie,
„Europa Liberă”

- Dle Popescu, ce mesaj au transmis liderilor politici ai RM cei trei miniștri de Externe - britanic, polon și suedez - care s-au aflat recent la Chișinău?

- Voi menționa, pentru început, că acest tip de vizite, de înalt nivel, sunt programate cu mult timp înainte, respectiv despre venirea celor trei miniștri de Externe se cunoștea cu mult înainte de incidentul de la Pădurea Domnească, în urma căruia în RM s-a și declanșat criza politică. Vizita ar fi fost relevantă și în condițiile lipsei acestei crize, acum însă ea a devenit și mai importantă prin mesajul

de sprijin pe care, astfel, UE l-a transmis RM.

Mesajul celor trei miniștri s-a axat pe câteva direcții. Înainte de toate, a fost reiterat faptul că RM are o perspectivă europeană prin finalizarea negocierilor privind comerțul liber și asupra Acordului de Asociere, prin progresul pe care îl facem în dialogul pe liberalizarea regimului de vize. Cei trei miniștri de Externe au menționat și faptul că apropierea de UE depinde și de calitatea reformelor. În acest sens, reforma sectorului justiției este extrem de importantă. Și asta pentru că, în ultimele o lună și jumătate, s-a văzut foarte clar că în RM există probleme foarte serioase în acest domeniu, în condițiile în care anumite instituții s-au „conservat” ca niște oaze sau ca niște rezervații naturale din regimul politic anterior. Este important ca în procesul de reforme RM să meargă cu aceeași viteză inclusiv în aceste domenii ce țin de justiție. Un al treilea mesaj - unul nou apărut în discursul oficialilor europeni - ține de faptul că acești europeni și-au declarat îngrijorarea față de riscurile justiției selective din RM. Cred că acest mesaj a venit foarte clar în lumina evenimentelor din ultima perioadă din Moldova. Iată că a mai apărut un subiect pe agenda relațiilor dintre Moldova și UE...

- Ceea ce miniștrii europeni au numit justiție selectivă unii, pe plan intern, numesc luptă cu corupția...

- Știm bine cu toții - corupția este una dintre cele mai importante probleme ale RM. Însă oficialii europeni și-au exprimat în-

grijorarea față de faptul că această luptă poate fi instrumentalizată inclusiv pentru atingerea unor scopuri politice. Aceasta a fost rezerva formulată de către cei trei miniștri.

- Într-o declarație dată publicității la Bruxelles cu câteva zile înainte de vizita miniștrilor de Externe, se spune că UE va semna la toamnă Acordul de Asociere cu Ucraina și-l va finaliza pe cel cu Moldova. S-a așteptat cumva Chișinăul la ceva mai mult sau era exact ceea ce se prognozase?

- Ucraina a finalizat negocierile privind Acordul de Asociere cu UE acum un an și ceva. A parafat acest acord în martie 2012... Astfel - pur tehnic, nu politic - Ucraina se află în fața RM, ca urmare a faptului că a început mai devreme negocierile de asociere, încă pe timpul „coaliției portocalii”. Moldova nu a putut face atunci acest lucru din cauza situației politice. Această întârziere pur tehnică își are rădăcinile în situația de acum patru-cinci ani atât din Ucraina, cât și din RM. Detalii care parvin din dialogul UE-Ucraina este că UE i-a solicitat Kievului anumiți pași în luna decembrie 2012, a căror implementare ar conduce la semnarea Acordului dintre UE și Ucraina la Vilnius. În cazul RM mesajul este foarte diferit. Nu e vorba de condiționări sau cerințe, din contra, se subliniază faptul că Moldova se mișcă cu o viteză fenomenală în aceste negocieri. Miza noastră este să finalizăm negocierile în următoarele luni sau chiar, poate, săptămâni, astfel încât UE să lanseze procesele

sale tehnice de traducere și de expertiză lingvistică.

- S-a așteptat sau nu Chișinăul ca să se vorbească despre semnarea acestui document?

- Până la urmă diferența dintre noțiunea de semnare și parafare este doar una legală, pentru că și într-un caz, și în altul se presupune că părțile semnatare își pun o semnătură pe acest document. Însăși procesul de parafare presupune că un delegat, un responsabil al părții semnatare semnează cu inițialele sale fiecare pagină din acest acord. Sunt mai curând niște chițibușuri tehnico-legale, care nu țin de substanța acestor acorduri.

- Și atunci când dl Igor Corman, președintele Comisiei pentru politică externă din Parlament, zice că este dorită, cel puțin, ratificarea sau parafarea acestui acord la Vilnius, avea în vedere același lucru?

- Nu știu ce avea în vedere dl Corman, dar etapele pentru RM și UE sunt următoarele: 1. Înainte de toate, trebuie să finalizăm negocierile pe substanța acestor acorduri; 2. urmează parafarea acordurilor; 3. și semnarea formală a acordurilor. Din momentul semnării ele vor intra provizoriu în vigoare. În paralel, este lansată procedura de ratificare a acestor acorduri în Parlamentul European și în parlamentele statelor membre ale UE, dar și al Moldovei. Această ultimă procedură de ratificare poate dura lucru nu contează, atâta timp cât acordul se va implementa din data semnării.

STARE DE FAPT

Integrarea europeană a Republicii Moldova: CU CE AM INTRAT ÎN 2013?

Despre faptul că anul 2013 este unul crucial s-a spus nu o dată. Miza cea mare pentru Republica Moldova este Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, din luna noiembrie, în cadrul căruia diplomația de la Chișinău speră să semneze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și, ca parte componentă a acestuia, Acordul privind crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Se știe însă că apropierea de UE înseamnă angajamente asumate și realizate, în domenii clar definite, ceea ce de facto presupune racordarea la criteriile, standardele și valorile europene.

Cu ce rezultate a intrat Moldova în „crucialul 2013”? La începutul lunii februarie, Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT și Centrul Analitic EXPERT-GRUP au prezentat concluziile monitorizării implementării de către autoritățile naționale a reformelor în domeniile politic, legal și economic în anul 2012. Rezultatele monitorizării se găsesc în nr. 26 al publicației trimestriale „Eurononitor”. Noi vă propunem atenției principalele constatări ale experților, cu mențiunea că, în versiunea dată, acestea erau valabile până la declanșarea crizei politice...

Victoria Vlad

Armonizarea cadrului legislativ național în domeniul protecției drepturilor omului

Pe parcursul anului 2012, autoritățile au continuat să armonizeze cadrul legislativ național în domeniul protecției drepturilor omului cu cel al UE, în special, în ceea ce privește anti-discriminarea și prevenirea și combaterea torturii. Însă ineficiența mecanismelor naționale de protecție, atitudinea deseori nepăsătoare a organelor de drept și a instanțelor judecătorești față de protecția drepturilor omului nu au permis înregistrarea unor progrese semnificative. Rămân probleme legate de prevenirea și investigarea cazurilor de tortură și a celor de discriminare, realizarea dreptului de acces la informație și a libertății presei și de exprimare, asigurarea dreptului la un proces echitabil, a drepturilor copilului, prevenirea violenței domestice etc. Implementarea eficientă a planurilor de acțiuni în domeniu a fost subminată de lipsa tradițională a resurselor financiare. Totodată, din motive politice, trenezăz realizarea obiectivului de îmbunătățire a cadrului legislativ ce reglementează activitatea presei, mai ales în subiecte vizând transparența proprietății media și interzicerea concentrării acesteia. În plus, tergiversarea examinării de către instanță a cazului NIT, precum și refuzul repetat al CCA de a acorda licența TV de emisie prin cablu portabilului Moldnews, simpati-

zant al opoziției, au generat în rândul oficialilor locali și externi îngrijorări privind imparțialitatea actului de justiție și situația presei în RM.

Reforma justiției

Adoptarea și punerea în aplicare a Planului de Acțiuni pentru realizarea Strategiei de reformare a justiției a inițiat acțiuni și proiecte ce au generat schimbări pozitive în interiorul sistemului. Printre acestea sunt: promovarea reformei procedurale, a organizării judecătorești și privind statutul judecătorului; revizuirea legislației privind funcționarea organelor de autoadministrare a justiției; adoptarea legislației privind selectarea și avansarea judecătorilor și a noilor reglementări privind activitățile speciale de investigații. Au avut loc și schimbări instituționale importante - reducerea numărului de judecători la Curtea Supremă de Justiție, aprobarea noilor structuri ale Curților de Apel și ale judecătorilor, angajarea asistenților personali pentru judecători. Și activitatea organelor de autoadministrare s-a îmbunătățit, intervențiile în materie de procedură disciplinară și de sancționare a încălcărilor legislației devenind mai hotărâte. Este benefic și promovarea unui buget mai mare ce urmează a fi asigurat pentru domeniul justiției în anul 2013... Totuși, deși a fost prolific sub aspectul reformelor legislative și instituționale din sectorul justiției, 2012 nu a fost determinant pentru demonstrarea voinței și capaci-

Luna noiembrie ne va arăta dacă Moldova are șanse să se integreze în puzzle-ul european

tății autorităților de a implementa reforme profunde și calitative (eficiente). Efectul reformelor întreprinse a fost minim, iar la nivel social, situația e percepută ca fiind în continuă degradare. Este îngrijorător nivelul scăzut al încrederii cetățenilor în justiție, care a atins cea mai joasă cotă, înregistrat în sonajele din ultimul deceniu. La fel, nu a fost asigurată o coagulare suficientă a eforturilor reprezentanților autorităților politice și ale celor din sistemul organelor de drept, iar influențele politice și de grup asupra domeniului justiției au continuat să se manifeste, sub diferite forme, afectând independența și credibilitatea justiției.

Combaterea corupției

Evoluțiile în domeniul combaterii corupției au fost marcate de reformarea Centrului Național Anticorupție (CNA) și adoptarea unor reglementări anticorupție novatorii, inclusiv la nivel regional. Modificările în legislația penală au asigurat implementarea recomandărilor instituțiilor internaționale specializate. Ratingul RM în diverse evaluări internaționale, inclusiv privind percepția corupției și asigurarea funcționalității instituțiilor statului, a crescut. Acțiunile formale în domeniul prevenirii și combaterii corupției nu au condus însă la schimbări sesizabile și cu efect durabil. Reforma CNA a fost prejudiciată de târăgănarea adopției actelor legislative și normative necesare, de politizarea procesului selectă-

rii prin concurs a conducerii Centrului și de neasigurarea funcționalității depline a structurilor colegiale și de control ale acestuia. Unul dintre cele mai mari eșecuri ale anului 2012 e constituirea și funcționarea Comisiei Naționale de Integritate, precum și eșuarea controlului eficient asupra declarațiilor de averi, venituri și interese ale demnitarilor și funcționarilor publici. Noile politici anticorupție nu au determinat apariția și soluționarea unor dosare de rezonanță privind magistrați și demnitari publici, deși percepțiile de corupție în sistemul judiciar și guvernamental au persistat ori chiar s-au aprofundat. Îngrijorări aparte prezintă politizarea continuă a instituțiilor statului de drept, nerecunoașterea la nivel oficial a persistenței fenomenului corupției în sectorul judiciar, precum și manifestările de respingere a anumitor politici anticorupție. O atenție sporită și o abordare prioritărilor necesită și restanțele în domeniul prevenirii și combaterii corupției politice, cum ar fi finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Reglementarea transnistreană

Este „dosarul” care a cunoscut o evoluție sinuoasă... Reluarea negocierilor oficiale în formatul „5+2” în februarie 2012 a determinat soluționarea unor probleme social-economice. Însă refuzul părții transnistrene de a discuta subiectul statutului juridic al regiunii transnis-

trene, plus lipsa unei viziuni comune a autorităților RM și a părții transnistrene privind soluționarea unor probleme mai complexe au condus la deteriorarea semnificativă a relațiilor dintre Chișinău și Tiraspol în a doua jumătate a anului. Declarația ministerială de la Dublin privind reglementarea conflictului transnistrean în formatul „5+2” indică asupra unei poziții comune a țărilor membre OSCE, dar menținerea suportului financiar și politic al Rusiei pentru regimul separatist transnistrean ar putea submina pe viitor procesul de negocieri.

Piețele și politicile financiare

Cele mai importante acțiuni întreprinse de autorități în acest domeniu țin de adoptarea Planului strategic al BNM pentru anii 2013-2017, ajustarea normelor regulatorii la prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, aplicate de instituțiile financiare de la începutul anului trecut, automatizarea unor procese de rutină de raportare și monitorizare și extinderea accesului BNM la informații suplimentare despre activitatea băncilor comerciale. Principalele probleme nesoluționate - transparentizarea structurii acționariatelor instituțiilor financiare, situația dificilă la „Banca de Economii”, precum și nerealizarea unor acțiuni în termenul stabilit de către Strategia de dezvoltare a sectorului financiar nebancaar pentru anii 2011-2014.

Instituțiile de reglementare a pieței

Și aici au fost adoptate mai multe acte legislative și normative ce urmăresc să asigure funcționarea eficientă a instituțiilor de reglementare a pieței: Legea privind concurența, Legea privind ajutorul de stat, Strategia Națională în domeniul Proprietății Intelectuale până în anul 2020 și Planul de Acțiuni de implementare a Strategiei pentru anii 2012-2014. Progresul însă e foarte limitat la nivel „tehnic” - crearea infrastructurii calității, transparența redusă în achizițiile publice, dialogul pe alocuri dificil între autoritățile de politici -, ceea ce complică esențial consolidarea instituțiilor de reglementare a pieței.

Politicile comerciale

Anul trecut a înregistrat un important progres în negocierile pe marginea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) dintre RM și UE, ca și parte componentă a viitorului Acord de Asociere cu UE. Astfel, în anul 2012 au fost organizate patru runde de negocieri pe marginea ZLSAC. Principalele carențe și dificultăți țin de neimplikarea părții transnistrene în dialog, ceea ce s-ar putea răsfrânge negativ asupra agenților economici din regiune, mai exact, asupra întreprinderilor care vor dori în viitor să exporte către UE. Neaparticiparea la negocieri și, în special, neajustarea cadrului legislativ ar putea condiționa aplicarea de taxe vamale la principalele produse exportabile din regiune, inclusiv textile și alte produse industriale.

Dezvoltare durabilă și dialog social

Este un domeniu în care nu s-au constatat progrese ieșite din comun. Bunăoară, proiectul Legii privind accesul la informația de mediu încă nu a fost aprobat de Guvern, deși figura în agenda pentru finele lui 2012. Și aprobarea lui în Parlament ar putea dura, în cazul cel mai bun, până la mijlocul anului 2013.

Reintegrarea, cu un statut special, a regiunii transnistrene în cadrul R. Moldova este una dintre prioritățile fundamentale ale autorităților constituționale de la Chișinău. Ca să atingă acest obiectiv, Guvernul și-a propus să pledeze pentru retragerea forțelor militare ale Rusiei de pe teritoriul țării, înlocuirea forțelor de menținere a păcii cu o misiune internațională civilă și soluționarea conflictului în formatul 5+2, respectând suveranitatea și integritatea teritorială a țării. În același timp, administrația secesionistă de la Tiraspol respinge ab-initio orice discuții sau negocieri cu privire la reintegrarea, cu un statut special, a regiunii transnistrene în cadrul R. Moldova. Astfel, transferul de putere produs în regiune în decembrie 2011 nu a schimbat nimic în acest sens. Noul lider transnistrean Evghenii Șevciuk respinge, la fel de intransigent ca și predecesorul

său, Igor Smirnov, ideea reintegrării. Deosebirea e că Evghenii Șevciuk și echipa sa o fac abil, apelând la diplomație, dialog cu partenerii externi, valorificând noile instrumente de comunicare și difuzare a informației pe care le oferă internetul și exploatând cu iscusință capacitățile societății civile de promovare/inoculare a argumentelor și intereselor Tiraspolului în capitalele occidentale. Guvernul de la Chișinău speră că integrarea europeană va spori atractivitatea R. Moldova pentru cetățenii săi din regiunea transnistreană. E posibil oare acest lucru, în condițiile unor realități politice, economice și sociale adverse, existente în regiune? Și care este soluția?..

Victor Chirilă,
director executiv al Asociației
pentru Politica Externă

Foto: osce.org

PRIVIRE DIN INTERIOR

Este Transnistria reintegrabilă?

PAS CU PAS, DAR ÎN DIRECȚIA OPUISE.

În 2012, RM și regiunea transnistreană au inițiat politica pașilor mici de reclădire a încrederii, prin soluționarea comună a problemelor socio-economice. Noua abordare a creat un fundal prielnic pentru organizarea regulată a întâlnirilor în formatul 5+2, a favorizat acordul asupra agendei și principiile negocierilor, a dinamizat dialogul între Chișinău și Tiraspol și a contribuit la reluarea transportului feroviar marfar prin regiunea transnistreană. Totodată, a eșuat redeschiderea podului peste Nistru de la Gura Băcului pentru transportul local și internațional, situația școlilor cu predarea în grafiă latină de peste Nistru rămâne incertă, legăturile telefonice directe nu au fost reluate, iar Tiraspolul a reintrodus taxa de 100% la „importul” unui șir de mărfuri din RM. Acestea și alte probleme, precum lipsa de consens cu privire la recunoașterea plăcilor transnistrene de înregistrare a vehiculelor sau deschiderea unui consulat rus la Tiraspol, au scos în vileag existența unor obiective contradictorii în spatele politicii pașilor mici.

În viziunea autorităților moldovenești, politica pașilor mici ar urma să contribuie la dezvoltarea unei cooperări practice cu administrația, mediul de afaceri și societatea civilă din Transnistria, creând premisele necesare pentru inițierea negocierilor asupra viitorului statut special al regiunii în cadrul RM. Optica Chișinăului nu coincide, însă, cu cea a Tiraspolului, care consideră că Transnistria s-a realizat ca entitate politică distinctă, iar acum trebuie să-și asigure viabilitatea economică. De altfel, liderul transnistrean Evghenii Șevciuk susține că regiunea are deja un statut, doar că acestuia, deocamdată, îi lipsește recunoașterea internațională. Prin urmare, deloc întâmplător, administrația transnistreană insistă ca politica pașilor mici să se axeze exclusiv pe soluționarea probleme-

lor social-economice ale regiunii, refuzând categoric inițierea negocierilor asupra viitorului său statut politic. Astfel, Tiraspolul speră să normalizeze relațiile cu Chișinăul pe baze de bună-vecinătate și ale egalității de drept, să scoată regiunea din izolarea economică și politică, asigurându-i, în acest mod, un grad mai mare de simpatie și înțelegere pe arena internațională pentru „dreptul său la autodeterminare”. Totuși, scopul imediat urmărit de Tiraspol este asigurarea stabilității și securității economice a regiunii transnistrene prin reducerea maximă a controlului RM asupra dezvoltării relațiilor sale economice și comerciale externe.

REINTEGRARE PRIN INTEGRARE EUROPEANĂ: teoretic posibil, dar practic incert. Autoritățile moldovene sunt conștiente de aceste dificultăți, dar speră că ele vor fi depășite datorită procesului de integrare europeană, care va spori atractivitatea RM pentru Transnistria. Se mizează în particular pe avantajele și beneficiile pe care le vor oferi RM Acordul de Asociere, Zona de Comerț Liber și liberalizarea regimului de vize cu UE. Deși, teoretic, această ipoteză este verosimilă, materializarea ei practică nu e deloc certă. Realitățile politice, sociale și economice din regiunea transnistreană contrazic optimismul oficialilor moldoveni, și iată de ce:

- ▶ Elita politică și economică transnistreană, indiferent de originea sa etnică, este prin excelență filorusă și pro-eurasiatică. Nu există la Tiraspol niciun politician, niciun partid sau mișcare politică ce ar promova ideea integrării europene. Uniunea Vamală Rusia, Belarus și Kazahstan și viitoarea Uniune Eurasiatică sunt modelele integraționiste spre care aspiră elita transnistreană și nicidecum spre UE.
- ▶ Mai presus de orice, elita transnistreană e preocupată de pro-

pria securitate, de protejarea privilegiilor sale și de asigurarea controlului său total asupra regiunii. În acest sens sunt relevante resursele financiare alocate pentru domeniile apărării, menținerii ordinii interne și securității. În 2012 bugetul cumulativ al respectivelor domenii a constituit 549 mln. ruble transnistrene (49 mln. USD) sau 17% din bugetul total al regiunii, de 3,1 mlrd. ruble transnistrene (282 mln. USD). Pentru comparație, în 2012, Guvernul RM a alocat pentru aceleași domenii 1,6 mlrd. lei (136 mln. USD) sau 7% din bugetul de stat de 22 mlrd. lei (1,8 mlrd. USD).

- ▶ Armonizarea legislativă și instituțională cu legislația, politicile și sistemul instituțional din Rusia este obiectivul existențial al elitei politice transnistrene. În paralel cu autoidentificarea Transnistriei ca parte a lumii ruse, această armonizare îi asigură elitei transnistrene legitimitate din partea Rusiei, dar și sprijin politic, economic, financiar și militar necondiționat, fără de care nu ar putea supraviețui.
- ▶ Administrația de la Tiraspol deține în prezent mai multe prerogative politico-instituționale decât oferă RM prin proiectul său de reintegrare sau prin politica sa de integrare europeană. Ea are la dispoziție și controlează nelimitat tot instrumentarul de pârghii politice, administrative, economice și de securitate esențiale pentru promovarea separatismului și prezervarea statutului său privilegiat. Integrarea europeană implică, după cum se știe, reforme politice, economice și sociale ce ar atrage după sine transferul, difuzia sau cedarea de varii competențe de la Tiraspol către Chișinău sau Bruxelles. Analizată din această perspectivă, devine cât se poate de clar că integrarea europeană în tandem cu RM este mai degra-

bă un pericol existențial la adresa actualei elite transnistrene.

- ▶ Chișinăul nu are, peste Nistru, nici un partener real ce ar milita pentru reintegrarea țării și integrarea europeană. Deși moldovenii constituie o treime din populația regiunii, iar 250.000 de transnistreni au cetățenia RM, nu s-a făcut nimic pentru a-i convinge să susțină politica de reintegrare și aspirațiile europene ale Chișinăului. Mai rău, ei sunt demoralizați, indiferenți sau ghidați de asociații și persoane care susțin separatismul, promovând existența unei identități sau națiuni transnistrene.
- ▶ Câștigarea alegerilor din decembrie 2011, în condițiile existenței de alternative și competiție politică, i-a oferit lui Evghenii Șevciuk și echipei sale credibilitatea reprezentativă în ochii partenerilor occidentali. Expresia practică a acestei realități sunt vizitele tot mai frecvente la Tiraspol ale oficialilor europeni. Din ianuarie 2012 și până în prezent, Transnistria a fost vizitată oficial sau neoficial de Jean-Claude Mignon, președinte APCE; Lamberto Zannier, secretar general al OSCE; Knut Vollebaek, Înaltul Comisar al OSCE pentru minoritățile naționale; Lucinda Creighton, ministru de Stat pentru Afaceri Europene al Irlandei; Carl Bildt, ministru de Externe al Suediei, Radoslaw Sikorski, ministrul de Externe al Poloniei. Au devenit un lucru obișnuit și întâlnirile diplomaților europeni cu reprezentanții administrației transnistrene, cărora această schimbare de atitudine le inspiră încredere că recunoașterea Transnistriei ca entitate politică separată este un obiectiv realizabil, e nevoie doar de puțină răbdare și persistență. Speranțele lor nu sunt fără temeii. Repetarea unor alegeri asemănătoare în viitor ar putea conduce la transformarea treptată a credibilității

reprezentative în legitimitatea reprezentativă nu doar a liderului, dar a întregului sistem juridic, politic și administrativ construit în regiune, iar acest fapt va face inevitabilă inclusiv recunoașterea ulterioară a statutului existent al regiunii. De altfel, întâmplător sau nu, concluziile și recomandările făcute de recentul raport al Misiunii OSCE „Școlile cu predare în grafiă latină administrate de Moldova, în Transnistria”, precum și de raportul elaborat de Thomas Hammarberg, expert ONU pentru drepturile omului, cu privire la respectarea drepturilor omului în Transnistria, pornesc de la constatarea și acceptarea de facto a realităților instituționale din regiune în domeniile vizate.

- ▶ Comunitatea economică transnistreană, deși profită de aproape cinci ani de privilegiile comerciale autonome pe care UE le oferă țării noastre, nu a devenit o susținătoare/promotoare activă a participării regiunii transnistrene la crearea Zonei de comerț liber aprofundat și cuprinzătoare cu UE. Dimpotrivă, ea este dominată și controlată în mare parte de capitalul rusesc, care a privatizat întreprinderile strategice ale industriei transnistrene, precum Combinatul metalurgic de la Râbnița, deținut de corporația rusă „Metalloinvest”, Centrala hidroelectrică moldovenească de la Cuciurgan, care aparține Inter RAO EES, Fabrica de ciment de la Râbnița, cumpărată tot de Inter RAO EES, Uzina constructoare de mașini (Mashinostroitelny Zavod) de la Bender, preluată de corporația rusă „Salyut” sau Fabrica de pompe de la Râbnița și Uzina „Moldavkabeli” de la Bender.
- ▶ Stabilitatea și viabilitatea Transnistriei ca entitate politică separată, inclusiv protejarea privilegiilor elitei locale, sunt total dependente de susținerea politi-

Eamon Gilmore, ministrul Afacerilor Externe al Irlandei (centru), într-o nouă încercare europeană de a împăca malul drept al Nistrului, reprezentat de vicepremierul pentru Reintegrare, Eugen Carpov, cu malul stâng (Nina Ștanski). Foto: osce.org

că, economică și financiară oferită de Rusia. În ultimii cinci ani, Moscova a acordat Tiraspolului asistență financiară - sub formă de granturi nerambursabile sau acumularea datoriilor pentru gazele naturale consumate - în valoare de 2,29 mlrd. USD sau 4580 USD pe cap de locuitor. În aceeași perioadă, UE a alocat RM asistență financiară de circa 600 mln. USD (circa 164 USD pe cap de locuitor). Din 2008, datorită regiunii transnistrene pentru gazele naturale importate din Rusia s-a majorat cu peste 2,2 mlrd. USD, atingând cifra totală de 3,7 mlrd. USD. Acest lucru se întâmplă cu acordul tacit al autorităților ruse. În plus, sub paravanul asistenței umanitare, Rusia acordă Transnistriei suport financiar direct. Din 2008, Moscova a transferat în regiune peste 90 mln. USD sau 180 USD pe cap de locuitor. Doar în 2012, Tiraspolul a recepționat două tranșe de granturi în valoare de peste 30 mln. USD, plus 30 mln. USD pentru completarea rezervelor valutare. Circa 136 mii de pensionari transnistreni primesc lunar din partea Guvernului rus un adaos la pensie în valoare de 15 USD. Rusia e principalul partener economic și comercial al regiunii transnistrene. În 2012, comerțul exterior al regiunii cu Rusia a atins cifra de 1.066.358.595 USD, ceea ce constituie 42% din volumul total al importurilor și exporturilor efectuate de agenții economici transnistreni pe durata anului trecut. În aceeași perioadă, comerțul exterior al regiunii cu statele membre ale UE plus Croația a constituit 483.408.173 USD sau 26.8% din volumul total.

ATĂTA TIMP CÂT ACESTE REALITĂȚI VOR PERSISTA, este puțin probabil că integrarea europeană a RM să aibă vreun impact simțitor asupra regiunii transnistrene. Actualmente, clasa politică și autoritățile moldovene nu sunt pregătite să facă față acestor provocări - ele nu au nici viziune comună, nici susținere politică, nici resurse, nici pârghii de acțiune în regiune, iar politica pașilor mici nu este în măsură să se ridice la nivelul unei

politici credibile și atractive de reintegrare a țării:

- ▶ Administrația de la Tiraspol a reușit să limiteze politica pașilor mici doar la „promovarea încrederii” între premierul Vlad Filat și Evghenii Șevciuk, deși nici aceasta nu mai e sigură acum. Totodată, Tiraspolul a redus la minimum implicarea autorităților locale și a comunității de afaceri, iar societatea civilă locală e supusă unei monitorizări stricte de către structurile de securitate ale noii administrații.
- ▶ Agenda politicii pașilor mici a fost redusă de către Tiraspol și Moscova la soluționarea selectivă a unor probleme economice esențiale, înainte de toate, pentru asigurarea securității și independenței economice a elitei și regiunii transnistrene față de Chișinău. În același timp, Tiraspolul refuză abordarea chestiunilor politice, de securitate și de respectare a drepturilor omului în regiune.
- ▶ Politica pașilor mici, promovată aproape exclusiv de premierul Vlad Filat și partidul său, PLDM, nu se mai bucură de susținerea necondiționată a partidelor pro-europene, PD și PL. În ultimele șase luni atât Marian Lupu, cât și Mihai Ghimpu au criticat voalat sau deschis rezultatele politicii pașilor mici promovată de Guvern. În opinia spicherului Marian Lupu, Chișinăul nu a înregistrat progrese în procesul de rezolvare a conflictului, iar la moment se bate pasul pe loc în cadrul formatului 5+2. La rândul său, liderul liberal susține că toate acțiunile întreprinse până în prezent de Vlad Filat nu au făcut decât să-l prezinte pe Evghenii Șevciuk ca pe un lider important în sud-estul Europei, iar încercările Guvernului și ale partenerilor europeni au adus foloase doar Rusiei și prejudicii financiare RM.
- ▶ Chișinăul nu are un plan de acțiuni pe termen scurt și mediu, care să ghideze ministerele în procesul de implementare a politicii pașilor mici. Mai mult, în lipsa unor analize actualizate, ministerele sunt rupte de realitățile sectoriale din Transnistria. În aceste condiții, ma-

ritate dinte ele au un comportament reactiv, fără viziune și inițiativă, în dialogul sectorial cu administrația transnistreană.

- ▶ Resursele financiare alocate de Chișinău și UE pentru realizarea politicii pașilor mici sunt infime în comparație cu asistența financiară și economică rusă, primită de Tiraspol. În ultimii patru ani, Guvernul a alocat anual circa 800 mii USD (zece milioane de lei) pentru activitățile de reintegrare implementate, exclusiv, în localitățile din Zona de Securitate aflate sub autoritatea Chișinăului. La rândul lor, UE și Națiunile Unite (PNUD) au acordat 13 mln. euro pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii între ambele maluri ale Nistrului între 2011-2013. O bună parte a acestor bani vor fi valorificați pe malul drept al Nistrului.
- ▶ Politica pașilor mici nu este sprijinită de o strategie de informare și comunicare constantă cu cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului. Drept urmare și unii, și alții sunt apatici față de ideea reintegrării și cunosc foarte puțin sau aproape deloc despre statutul special pe care-l oferă RM regiunii transnistrene. Conform Barometrelor de Opinie Publică realizate periodic de Institutul de Politici Publice de la Chișinău, doar un procent din cetățenii de pe malul drept al Nistrului consideră că soluționarea conflictului transnistrean e o prioritate majoră a statului.
- ▶ Biroul pentru reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat nu dispune de capacitățile instituționale, tehnice și financiare necesare pentru îndeplinirea eficientă a tuturor funcțiilor sale. Printre misiunile Biroului se numără implementarea politicii Guvernului de reintegrare teritorială, politică, economică și socială a RM; desfășurarea consultărilor și negocierilor pentru soluționarea diferendului transnistrean; elaborarea cadrului legislativ dictat de implementarea politicii de reintegrare; coordonarea activității autorităților administrației publice în vederea realizării politicilor de reintegrare; elaborarea și promovarea politicii de întărire a încrederii și securității; coor-

donarea activității grupurilor de lucru sectoriale; monitorizarea evoluției situației din Zona de Securitate, activitatea mecanismelor de pacificare. Pentru îndeplinirea acestor sarcini, Biroul dispune oficial de un staff de 20 de unități. În realitate însă activează doar zece persoane, o treime din care sunt tineri angajați. În plus, acesta nu are un buget autonom. Pentru comparație, Nina Ștanski, reprezentanta Tiraspolului la masa de negocieri, are în subordine 80 de angajați, beneficiind în 2012 de un buget de circa 850 mii USD, dintre care 500 mii pentru aparatul intern și 350 mii pentru activitatea internațională. În primul trimestru al anului curent, dna Ștanski are la dispoziție un buget de două ori mai mare decât în aceeași perioadă a lui 2012 - 295.941 ruble transnistrene (circa 26 mii USD), respectiv 603.372 ruble transnistrene (circa 54 mii USD).

- ▶ La fel, Biroul pentru reintegrare nu dispune de o politică de reintegrare teritorială, politică, economică și socială a țării, pe care să o pună în practică împreună cu instituțiile de resort. O astfel de politică ar trebui să fixeze clar obiectivele generale și sectoriale pe termen mediu și lung, să definească mecanismele de implementare și coordonare, să stabilească capacitățile instituționale și resursele de finanțare, să traseze responsabilitățile și planurile de acțiuni pentru fiecare minister și domeniu în parte. Biroul nu are însă nici resurse umane, nici expertiza sectorială necesară pentru elaborarea și implementarea unei astfel de politici multidimensionale de reintegrare, ce ar trebui să fie concepută, în mod cert, de un grup inter-instituțional (guvern, ministere, parlament, președinție) cu participarea societății civile și a experților internaționali. În plus, Biroul e lipsit de o strategie de informare și comunicare, iar capacitățile sale interne disponibile pentru acest domeniu sunt infime - un singur angajat în cadrul Secției relații cu publicul...

UN STATUS QUO CONFORTABIL. Așadar, elita politică și economică

transnistreană este preocupată de propria securitate și de protejarea privilegiilor politice și economice, iar status quo-ul actual, sponsorizat politic, financiar și militar de Rusia, îi asigură condițiile optime pentru apărarea intereselor sale și pentru supraviețuirea separatismului. În schimb, reintegrarea cu RM, în baza unui statut special, reprezintă un risc existențial la adresa statutului său și, prin urmare, este respins ab-initio. Tiraspolul și Moscova consideră că Transnistria s-a realizat ca entitate politică separată, iar în prezent trebuie să se realizeze și ca entitate economică distinctă și autosuficientă. Administrația transnistreană condusă de Evghenii Șevciuk intenționează să atingă acest obiectiv, inclusiv prin politica pașilor mici de „normalizare a relațiilor de bună vecinătate” cu RM, ceea ce, în realitate, înseamnă asigurarea controlului său exclusiv asupra activității comercial-economice cu partenerii externi, excluzând autoritățile de la Chișinău. Guvernul moldovean speră că integrarea europeană va spori atractivitatea RM pentru cetățenii săi din regiunea transnistreană, dar aceste speranțe logice și motivate sunt spulberate de o serie de realități politice, economice și sociale adverse, existente în regiune. Elita transnistreană respinge procesele integraționiste promovate de UE, dar pledează pentru integrarea euro-asiatică și armonizarea legislației regiunii cu cea a Rusiei, declarată vector strategic de consolidare a statalității transnistrene. Astfel, recent, Institutul de Cercetări Strategice de la Moscova s-a angajat să asiste Tiraspolul în vederea elaborării unei strategii de integrare euro-asiatică...

POATE R. MOLDOVA SCHIMBA ACESTE REALITĂȚI? În condițiile actuale, este aproape imposibil. Politica pașilor mici, promovată de Chișinău, suferă de o serie de deficiențe care o fac tot mai puțin credibilă atât pe malul stâng, cât și pe malul drept al Nistrului, cum ar fi: lipsa unei politici conceptualizate și a unui plan de acțiuni pe termen scurt și mediu; susținere politică limitată; resurse financiare infime; lipsa unei strategii de informare și comunicare; capacități instituționale de coordonare și implementare reduse. Care este soluția? Una singură - recâștigarea încrederii cetățenilor noștri din regiunea transnistreană. Politica pașilor mici, în forma ei actuală, e incapabilă și insuficientă pentru a realiza acest deziderat. Ea se axează aproape exclusiv pe dialogul, negocierile și interacțiunea cu administrația centrală de la Tiraspol, iar comunicarea cu cetățenii simpli, cu comunitatea de afaceri și cu societatea civilă de peste Nistru este controlată sau redusă la minim de aceeași administrație. Având în vedere realitățile descrise mai sus, se impune elaborarea unei ample politici de reintegrare a țării pe termen lung, ce ar cuprinde toate domeniile de activitate și ar fi destinată susținerii cetățenilor simpli, comunității de afaceri, mediilor culturale și academice, societății civile.

PENTRU UN NIVEL SPORIT DE TRANSPARENTĂ

Guvernul evaluează impactul proiectelor realizate din banii donatorilor

„Care sunt rezultatele atinse de proiect pe parcursul anului 2012?”, „În ce măsură activitățile proiectului corespund priorităților naționale?”... Sunt doar câteva dintre întrebările la care, până la 15 martie, urmează să răspundă ministerele și alte autorități publice centrale care implementează proiecte cu finanțare din asistența externă, în cadrul celui de-al doilea exercițiu de evaluare a impactului proiectelor, desfășurat de Cancelaria de Stat și din care va rezulta Raportul anual 2012 privind asistența externă.

Scopul evaluării impactului proiectelor e asigurarea transparenței alocării și utilizării banilor oferți RM de către donatori. Totodată, aceasta va ajuta Cancelaria de Stat să evalueze relevanța, eficiența și compatibilitatea proiectelor cu documentele strategice de dezvoltare națională, și va permite îmbunătățirea operațiunilor viitoare care se referă la asistența externă. Pentru aceasta, autoritățile publice centrale vor completa „Fișa de determinare a impactului” pentru fiecare proiect implementat întru susținerea sectorului coordonat de instituție. Perioada de raportare include proiecte care fie au fost finalizate în 2012, fie s-au aflat în proces de implementare, fie au fost lansate pe parcursul anului trecut. „Fișa de determinare a impactului” a fost concepută ca un instrument simplu și flexibil de colectare a datelor, care să contureze o imagine completă despre proiect. Accentul se pune pe schimbările intervenite în urma activităților proiectului și pe procesele care au condus la producerea acestor schimbări. În funcție de datele furnizate de Fișă, pot fi mai ușor comparate

diferite proiecte, sectoare și compatibilitatea acestora cu prioritățile naționale, și chiar pot fi efectuate schimbări în politica guvernamentală. Este pentru a doua oară când Cancelaria de Stat, în calitate de autoritate națională de coordonare a asistenței externe, realizează evaluarea impactului proiectelor implementate din banii partenerilor de dezvoltare. „Ne aflăm pe calea cea bună, căci beneficiile multiple ale unui astfel de exercițiu le-am resimțit deja după prima evaluare, pentru anul 2011. Prin aceasta, am făcut încă un pas în direcția asigurării transparenței, înțelegem mai bine care este finalitatea proiectelor și în ce măsură ele răspund cerințelor formulate în documentele strategice de dezvoltare națională, respectiv putem vedea cum se încadrează asistența externă în prioritățile Guvernului, spune Victor Bodiu, Secretar General al Guvernului.

O altă inițiativă în acest sens vizează modernizarea platformei de stocare a datelor despre fondurile primite, lansată recent de Cancelaria de Stat. Noua platformă de stocare și prelucrare a datelor privind asistența externă se va numi AMP (Aid Management Program) și va înlocui actuala IDEA. Misiunea de a elabora platforma i-a revenit Companiei „Development Gateway”, care a creat software-uri similare în peste 20 de țări. AMP va permite sintetizarea unor rapoarte comprehensive referitor la asistența externă, majoritatea datelor statistice fiind generate în mod automat de sistem. Pentru a înțelege mai bine necesitățile autorităților publice din R. Moldova, o echipă a „Development Gateway” s-a aflat, timp de două săptămâni, la Chișinău. Concluzia experților este că actualele capacități ale țării noastre sunt bune, dar că este nevoie de mai multă inițiativă din partea cetățenilor pentru a îmbunătăți datele privind asistența externă. Potrivit lui Victor Bodiu, Secretar General al Guvernului, Aid Management Program va consolida capacitatea Executivului de la Chișinău de a monitoriza asistența externă de care beneficiază țara și va îmbunătăți coordonarea donatorilor în scopul unei gestiuni eficiente și transparente a resurselor primite din afară.

La 1 octombrie 2012, în R. Moldova se aflau în curs de implementare 214 proiecte cu suportul donatorilor: 189 din granturi și 25 - din credite.

Programul Birthright, pentru copiii moldovenilor din diasporă

Biroul pentru Relații cu Diaspora (BRD) din cadrul Cancelariei de Stat a lansat discuțiile privind dezvoltarea Programului Birthright în R. Moldova (drept dobândit prin naștere). Acest program oferă copiilor din diasporă, care nu și-au văzut încă niciodată sau de foarte mult timp țara de origine, șansa de a-și vizita patria. Scopul programului este să fortifice conexiunea celor născuți peste hotare cu R. Moldova.

„Ideea de a lansa Programul Birthright în Moldova ne-a venit în cadrul numeroaselor întâlniri pe care le-am avut cu conaționali noștri de peste hotare, când am constatat că una dintre problemele stringente ale tinerilor moldoveni este îndepărtarea lor de țara natală”, spune Victor Lutenco, șeful BRD. „La fel de sugestive sunt și momentele în care copiii deja au un pronunțat accent local sau situațiile în care părinții vorbesc cu copiii în română, iar cei din urmă răspund în italiană, portugheză, franceză...”, adaugă oficialul. Pentru a schimba această stare de lucruri, BRD își propune să organizeze, în R. Moldova, mai multe tabere de vară și de iarnă, în cadrul cărora copiii din diasporă să beneficieze de un program ce include explorarea spațiului de baștină, studii

culturale și lingvistice, sport și artă.

Drept exemplu pentru BRD a servit experiența unor state precum Israel, Armenia, Filipine, Cipru, Taiwan, India, Islanda, care au reușit să implementeze acest tip de program și să obțină suportul tinerei generații în dezvoltarea țării inclusiv după finele Birthright. La 15 februarie au avut loc primele consultări la nivel interministerial la acest subiect. Potrivit lui Victor Lutenco, consultările trebuie extinse la nivelul asociațiilor diasporale, dar și direct la

părinții și tinerii ce vor fi implicați în program. De asemenea, e necesară implicarea mai multor instituții guvernamentale la etapa de elaborare. Programul va fi pilotat în 2013 în baza surselor bugetare și asistenței externe, pentru ca din 2014 să fie propus Guvernului ca program complex și de durată. Pentru reușita programului, acesta trebuie să fie interactiv: să atragă, să motiveze tinerii, și să se plieze pe interesele lor.

(A. 5.)

Inițiativele anticorupție ale Ministerului Justiției corespund standardelor europene

Rămâne ca actorii din sistem să însușească și, mai ales, să transpună în practică noile modificări legislative

Inițiativele anticorupție ale Ministerului Justiției de la Chișinău corespund, în mare, standardelor Consiliului Europei. E concluzia participanților la recentele dezbateri publice asupra proiectelor de lege pentru implementarea măsurilor anticorupție în sectorul justiției. Măsurile de prevenire și combatere a corupției, incluse în pachetul legislativ de punere în aplicare a Strategiei de reformare a sectorului justiției, au fost analizate de experți naționali și internaționali.

Printre inițiativele legislative discutate în cadrul dezbaterilor a fost proiectul Legii privind testarea integrității profesionale, dar și unele modificări ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în „Monitorul Oficial”, 2002, nr. 117-119). Cu referire la proiectul de lege privind testarea integrității profesionale, Corneliu Gurin, expert ADEPT și membru al grupului de lucru, a menționat că elaborarea unui astfel de act legislativ era necesară, pentru că în activitatea diferitelor autorități ce exercită puteri publice în RM să fie prevenită corupția. „Vorbim din punct de vedere politic,

Foto: Stela Ciocanu, INJ

perfectiunea reglementărilor în domeniu este condiționată de Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, una dintre prioritățile căruia este consolidarea sistemului național de integritate și de luptă împotriva corupției”, a spus Gurin. De menționat că, în procesul de elaborare a proiectului respectiv, s-a ținut cont de jurisprudența CEDO în materie și de experiența Ungariei, României, Cehiei, unde procedura de testare a integrității profesionale este deja implementată.

Una dintre modificările Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, apreciată de experți, a fost cea privind interzicerea comunicării judecătorilor cu participanții la proces și alte persoane terțe, inclusiv persoanele cu funcții de demnitate publică, din momen-

mul înregistrării dosarului în instanța de judecată și până la momentul în care decizia judiciară este definitivă, în cazul în care o astfel de comunicare este legată de un caz sau de o problemă particulară și/sau de un rezultat probabil al dosarului, și încalcă principiile de independență și imparțialitate ale judecătorului și principiul contradictorialității procesului judiciar.

Printre subiectele analizate în cadrul dezbaterilor s-au mai numărat și cele privind stabilirea obligativității testării la poligraf a candidaților la funcția de judecător și procuror, includerea în Codul Penal a unei noi norme care prevede confiscarea extinsă a averilor ce nu pot fi justificate, precum și introducerea unei noi componente de infrațiune privind îmbogățirea ilicită. Ghenadie Barbă, șeful adjunct al Reprezentanței Consiliului Europei la Chișinău, a speci-

ficat că aceste norme, incluse în pachetul de inițiative privind măsurile de combatere a corupției și proiectul Legii cu privire la testarea integrității profesionale a actorilor din sistemul justiției, elaborate de Ministerul Justiției, corespund standardelor Consiliului Europei, însă unele nuanțe ar mai trebui revizuite pentru a elimina posibile abuzuri.

Participanții la dezbateri - experți delegați de Consiliul Europei, reprezentanți ai instituțiilor de drept și ai ONG-urilor - au propus mai multe soluții de îmbunătățire a proiectelor legislative prezentate. Astfel, Lilia Ioniță, șef-adjunct în Direcția elaborare a actelor normative a Ministerului Justiției, secretar al grupului de lucru pentru elaborarea pachetului de legi, a specificat că unele dintre aceste propuneri vor fi incluse în redactările finale ale inițiativelor legislative. Iar Vladimir Grosu, viceministru al Justiției, a adăugat că, după ce aceste proiecte de legi vor fi avizate, vor urma un șir de training-uri, unde întreg sistemul judecătoresc, procurorii dar și alți actori din sectorul justiției vor fi familiarizați cu noile modificări legislative.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei Independente

PRIVIRE DIN EXTERIOR

Europa, Descartes și lebedele negre

O carte apărută în America și în Franța în decembrie 2012, „Le Monde en 2030, vu par la CIA” (éditions des Equateurs), alarmează Europa. Și nu numai. Este vorba de un raport reiterat la fiecare patru ani și citit asemenea unei Biblii de fiecare președinte care ocupă Biroul Oval. Care a devenit coperta ultimului număr al „Qmagazine”... Cum e lumea în 2030, văzută de CIA: vom fi mai numeroși, mai bătrâni, mai înfometați. Europa de-abia va fi ieșit din criză, iar Orientul Mijlociu va fi o amenințare perpetuă. SUA ar mai putea fi doar o palidă imagine a puterii de azi...

Iulia Badea Guéritée
www.presseurop.eu

Singurul adevăr veritabil, o dată ce ai terminat de parcurs documentul CIA (supus analizei unor experți din 20 de state), e că viitorul rămâne, ca și până acum, o carte deschisă. Lucrurile rămân în stadiul de „posibil”, pentru CIA nimic nefiind mai sigur decât faptul că nu există nicio certitudine: am definit patru prototipuri de viitor, care propun căi distincte până în 2030. Niciuna din aceste lumi alternative nu e inevitabilă. De fapt, viitorul va fi constituit dintr-o asamblare a unor elemente provenind din toate aceste scenarii.

Dominația rețelelor sociale

Fideli deci lui Descartes, americanii sunt mai nesiguri ca niciodată, atât de faptul că America și-ar putea păstra supremația în lume (ca jandarm mondial, ca putere economică etc.), cât și de o posibilă avansare a Europei spre un rol de primadonă pe scena mondială. Lumea viitorului va fi deci una în care niciun stat nu va fi mai puternic decât altul, în care singurii lideri vor fi cei care vor deține tehnologiile moderne: informației și rețele sociale. „Inter-conectivitatea crescândă a aparatelor și logicilor, ca și, în particular, recursul la așa-zisele clouds [„nori” de baze de date] și la integrarea sistemică vor accentua vulnerabilitatea marilor puteri tehnologice, printre care Statele Unite, în fața atacurilor cibernetice”. Aceste evoluții sunt cu atât mai îngrijorătoare, cu cât „tehnologia devenind din ce în ce mai accesibilă la nivel mondial, bio-terorismul sau bioeroarea vor fi din ce în ce mai dificil de supravegheat, de remediat”. Va decurge, în consecință, o naștere a Haosului,

în care „terorismul nu va dispărea total, căci nu mai servește demult o cauză unică”, un Haos în care „popoarele nu mai luptă în numele religiei. Primăvara arabă a adus dovada legitimității morale și strategice a luptelor non-violente, a manifestanților care au acționat pentru democrație și nu în numele religiei”, un Haos în care Uniunea Europeană a evitat o catastrofă sigură, căci dacă „Grecia ar fi părăsit zona euro, pagubele colaterale ar fi fost mai puternice decât falimentul Lehman Brothers”.

Imigrația va deveni... de aur

Ce rol vor juca Europa și Uniunea Europeană în scenariile viitorului? Din păcate, unul nu foarte mare, să spunem. Documentul nu face referință la Europa de Est decât pentru a menționa, în trecut, posibila dorință a Rusiei de a crea război în zonele posibile de conflict, aflate pe teritoriul fostelor țări ale URSS, pentru a deturna astfel atenția unei „populații îmbătrânite și frustrate”. Sau pentru a menționa că, de exemplu, Cehia, Slovacia, Polonia și Ungaria se numără printre singurele șase țări ale OCDE unde nivelul de imigrație actual este insuficient pentru a compensa declinul populației active. Într-o lume a viitorului în care imigrația va fi... de aur... „Imigrațiile ar putea constitui factorul de armonizare a condițiilor economice și demografice diferite cu care sunt deja confruntate toate țările lumii...”. Soarele nu va răsări din... Est, dar Europa, în sine, va evolua cu siguranță spre „crearea unei baze armate comune”, din motive nu „strategice”, ci „economice”. Potrivit „tuturor indicatorilor noștri”, Europa va rămâne, în ansamblu, o „mare putere în 2030”, deși „viitorul său rămâne incert”.

„Saltul federalist”, singura opțiune pentru UE

Capitolul dedicat Europei are un nume frumos, „Transformare”, și

are meritul, după ce enumeră toate „relele” caracteristice - construită ca o uniune a popoarelor, UE nu a avut ca obiectiv topirea individualismelor europene într-o identitate unică, de unde o viitoare renaștere a sentimentelor naționaliste; economia europeană suferă de enorme dificultăți structurale; zona euro duce lipsă de colană vertebrală, gen cultură economică similară și solidară, mobilitate a forței de muncă, transfer fiscal - de a oferi soluția pentru a deveni o putere mondială. Soluția este „Saltul federalist”, inerent unei Europe care s-a obișnuit cu crizele și a renăscut întotdeauna (vezi lunga perioadă de pace de după Tratatul de la Viena, din 1850). În fine, deplasarea centrului de gravitate tehnologic dinspre Vest spre Est și Sud va continua, simultan cu o „trezire” a populației, care va respinge la un moment dat marile sisteme de date, de frica apariției „unui stat polițienesc à la Orwell”.

Frica de „lebede negre”

Pentru autorii raportului este vital și obligatoriu un aspect - unul singur. „Raportul nostru nu dorește să prezică viitorul, ci mai degrabă să ofere un cadru de reflecție asupra factorilor (ei le numesc „lebede negre”...) ce ar putea influența decisiv mersul lucrurilor - o gravă pandemie, o gravă schimbare climatică, prăbușirea UE, prăbușirea sau democratizarea Chinei, o reformă în Iran, un război atomic, o furtună solară sau un pas înapoi al Statelor Unite...”. Nimic nou, de fapt, nu-i așa? Sunt de acord și autorii, care încep lucrarea (pe când de fapt ar trebui să o termine) cu un citat semnat Charles Dickens: „Erau și cele mai bune, și cele mai proaste timpuri... Era primăvara speranței și iarna disperării... pe când noi mergeam direct în Paradis și direct în Infern...”. („Poveste despre două orașe”, 1859)

EUROPENII PENTRU EUROPA

Apa, în centrul primei inițiative cetățenești

La 11 februarie, organizația nonguvernamentală *Right2water* a depus un milion de semnături împotriva intenției de a liberaliza serviciile de aprovizionare cu apă potabilă, prevăzută într-un proiect de directivă privind serviciile. Este prima reacție la „Inițiativa cetățenească europeană”, lansată de Comisia Europeană acum zece luni și care, pentru prima dată în istoria Uniunii Europene, oferă unui număr de un milion de cetățeni ai UE posibilitatea de a participa direct la elaborarea politicilor Uniunii, solicitându-i Comisiei să facă o propunere legislativă. Cei un milion de semnatori invită Comisia Europeană să propună reglementări care să transforme dreptul la apă potabilă într-un drept al omului. În opinia presei europene, este vorba despre o „turnură democratică” pentru Bruxelles, în contextul în care, pentru prima dată, Comisia Europeană va trebui să „împartă” cu opinia publică dreptul la inițiative pe care îl exercita în mod exclusiv până în prezent. Comisia are la dispoziție trei luni pentru a se pronunța asupra acestei propuneri. În Germania și Spania distribuția apei este încredințată, de regulă, companiilor publice, iar ipoteza conform căreia Bruxellesul ar intenționa să oblige orașele să privatizeze serviciile de aprovizionare cu apă e o obsesie a presei, inclusiv a celei mai serioase.

„Diversitatea”, la baza parteneriatelor internaționale între școli

„Eu și ceilalți. Să descoperim diversitatea din jurul nostru” este tema generală a ediției 2013 a concursului de proiecte dezvoltate în parteneriate internaționale între școli, organizat de Academia Școlilor din Europa Centrală (ASEC), una dintre cele mai mari rețele internaționale de școli din regiune, inițiată în 2006 de către Fundația ERSTE. R. Moldova este una dintre cele 15 membre ale ASEC, respectiv școlile și liceele din toată țara sunt invitate să-și găsească o școală-parteneră într-una din țările participante și să se înscrie în concurs. Pentru a găsi „partenerul ideal” de proiect, conform intereselor și cerințelor comune, în ajutor vine motorul de căutare online www.aces.or.at/partnerfinder. Următorul pas este implementarea în parteneriat a unei idei comune de proiect, care să trateze aspecte variate ale diversității, precum identitatea, discriminarea, standarde și valori comune etc. Un juriu internațional va evalua și selecta cele mai bune proiecte, iar câștigătorii vor fi premiați cu o bursă și cu susținere pe tot parcursul implementării. Proiectul include și un program de vizite, pentru a expune elevii participanți la experiențe cât mai diverse, esențiale schimbului multicultural. Mai mult, câștigătorii vor primi sprijin suplimentar pe tot parcursul fazei de implementare și vor lua parte la întâlniri internaționale de lucru, unde vor împărtăși propriile experiențe și vor învăța altele noi.

„Obiectivul ACES este de a crea condițiile necesare pentru dialog intercultural și cooperare între elevi și de a crea o rețea permanentă de cunoștințe comune, metode comune de învățare și inovație. În societatea actuală, diversitatea s-a transformat din excepție în normă: persoane de diferite etnii, religii, vârste, genuri și orientări sexuale conviețuiesc și trebuie tratate ca fiind egale. Școlile, dar mai ales proiectele școlare le oferă elevilor posibilitatea de a interacționa cu persoane din culturi diferite și de a învăța unii de la alții. Astfel, elevii încep să vadă lumea prin alți ochi, fapt ce va genera gândirea critică, o mai mare deschidere și creativitate - calități esențiale pentru lumea în care trăim”, spun organizatorii.

La edițiile precedente ale ACES au luat parte aproximativ 23.000 de elevi și 3000 de profesori din cele 15 țări. **Termenul limită pentru înscrieri este 30 aprilie 2013. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul: www.aces.or.at.**

Andreea Ștefan

Este Transnistria reintegrabilă?

↳ Pagina 5

Această politică trebuie să aibă o abordare pro-activă și să fie implementată în paralel cu negocierile politice în formatul 5+2, urmând să realizeze următoarele obiective:

- Angajarea tuturor instituțiilor statului, a celor mai importante resurse mass-media, a comunității de afaceri și a societății civile într-un efort comun, constant și coordonat de comunicare/cooperare cu cetățenii noștri din stânga Nistrului;
- Echiparea Guvernului de la Chișinău cu instrumente credibile de apărare a intereselor cetățenilor noștri, precum și de proiectare a influenței și a mesajelor sale în regiunea transnistreană;
- Identificarea stimulentei și resurselor economice, comerciale, financiare și fiscale optime pentru a încuraja comunitatea de afaceri din regiune să susțină participarea Transnistriei la Zona de comerț liber cu UE;
- Crearea unui Fond Național de Reintegrare, ale cărui resurse vor fi

destinate pentru susținerea în regiunea transnistreană a paturilor social vulnerabile, comunității de afaceri, lumii academice, studenților, jurnaliștilor, societății civile etc.;

- Stabilirea unor puncte independente de comunicare multidimensională cu societatea din regiunea transnistreană.

Sunt capabile autoritățile moldovene să elaboreze o astfel de politică? Au ele viziune și voință politică să facă acest lucru? Sunt întrebări-cheie la care, cel puțin deocamdată, nu există un răspuns cert.

Filmele susținute de programul MEDIA al Uniunii Europene, câștigătoare la Berlină

Printre sutele de felicitări pe care regizorul român Călin Peter Netzer (foto) le-a primit cu ocazia câștigării Trofeului „Ursul se Aur” la Festivalul de film de la Berlin, pentru pelicula „Poziția Copilului”, s-a numărat și cea de la Comisarul european pentru educație, cultură, multilingvism și tineret, Androulla Vassiliou.

Filmul, în care o femeie bogată și autoritară se folosește de statutul său social pentru a încerca să-și salveze fiul de închisoare, după ce acesta omoară un copil într-un accident de mașină, este una dintre cele 17 producții prezentate la festival și care au fost susținute de programul MEDIA al Uniunii Europene. Programul a acordat, în total, aproape un milion de euro pentru realizarea acestor filme, scopul său fiind de a stimula diversitatea și competitivitatea prin finanțarea dezvoltării sectorului cinematografic, a promovării și distribuției filmelor europene în afara țării lor de origine. Comisarul Androulla Vassiliou le-a transmis regizorului și echi-

pei filmului „Poziția Copilului” cele mai calde felicitări, adăugând că România are o bogată tradiție de a realiza filme fascinante și de neuit. „Acest film este de cea mai înaltă clasă și succesul lui Călin Peter Netzer este binemeritat. Sper ca filmul să se bucure de succes pe plan global”, a menționat comisarul european.

Într-un succes dublu pentru România, actrița Ada Condeescu, în vârstă de

24 de ani, se află printre cei zece actori selecționați, în 2013, pentru Programul Shooting Stars, dedicat tinerilor talente din Europa. Alături de „Poziția Copilului”, alte trei filme susținute de MEDIA au obținut premii la Berlină: *Layla Fourie*, regizat de Pia Marais, un thriller politic ce se petrece în Africa de sud, a primit o mențiune specială din partea juriului; *The Act of Killing*, regizat de Joshua Op-

penheimer, un documentar despre crimele din 1965 din Indonezia, a obținut premiul publicului Panorama și Premiul juraților ecumenici; de asemenea, Juriul ecumenic a onorat pelicula *Krugovi /Cercuri/* de Srđan Golubovic, un film despre un soldat sârb care își riscă viața pentru a apăra un civil musulman în timpul războiului din Bosnia.

(S. B.)

APROPO DE PRIMĂVARĂ... ȘI DE IMAGINE DE ȚARĂ „Parfumul Lituaniei”, un model de promovare și pentru Moldova

De la o vreme încoace, lituanienii au dat tonul în materie de popularizare originală a unui brand de țară. Mai exact, aceștia și-au completat lista simbolurilor naționale cu un parfum ambiental, denumit „Lietuvos Kvapas” - „Parfumul Lituaniei”.

Lituanianul Mindaugas Stongvilas, expert în comunicare afectivă și, totodată, autorul conceptului inedit de promovare a țării, afirmă: „Am dorit să creăm ceva deosebit pentru ilustrarea caracterului nostru național. Parfumul „Lituanie” este, prin urmare, un amestec savant de santal, cedru și mosc, o aluzie la originea indo-europeană a limbii lituaniene și la forța caracterului național”. „Pentru ca lituanienii să se recunoască în parfum, am adăugat mireasma lemnului de foc, ce ne duce cu gândul la ritualurile păgâne, precum și cea de mușchi și flori de pădure”, adaugă expertul.

Exelența sa Violeta Motulaite, Ambasadoarea Lituaniei la Chișinău, consideră crearea unui parfum al Lituaniei drept un model de promovare ce nu poate da greș: „Acest proiect comercial este o reușită evidentă și mă bucur că nu s-a epuizat după

câțiva ani de existență. Un criteriu al succesului e conceperea parfumului ambiental pe post de suvenir original”. În opinia Ambasadoarei, acesta este și un cadou foarte bun pentru emigranții lituanieni nostalgici după țara de baștină, motiv din care ea și-ar dori ca fragranța să fie completată cu note parfumate, ce aduc a mare și sare.

A ce miroase Moldova?

Cum ar arăta un „parfum al Moldovei”? Ce arome ar conține? Notele aromate, cu care-și identifică țara oamenii pe care i-am intervievat în stradă, sunt pe cât de motivate, pe atât de... neașteptate. Astfel, alături de miresmele de cireșe, flori de măr,

gutui, trandafir sau floarea soarelui, pentru mulți dintre concetățenii noștri Moldova miroase a sarmale, friptură cu mămăligă și vin roșu, și chiar a brânză de oi... Totuși, majoritatea cred că exemplul lituanienilor este demn de urmat și pentru moldoveni.

Parfumeria Ludmila Guțu, care a contribuit la crearea mai multor produse de parfumerie în cadrul unei companii locale, spune că noi dispunem de o manieră proprie de elaborare a unui parfum. „Avem un ținut însoțit și cald, iată de ce și parfumul nostru trebuie să fie unul intens, plin de vitalitate, la fel de înflăcărat ca și Ansamblul de dansuri populare „Joc”, bunăoară”, afirmă parfumeria. În opinia ei, sunt indicate și

aromele florale, precum cele de tei, romaniță, levănțică, salvie, îmbinate cu note abia perceptibile de tabac, ce ar fi compilate cu arome savuroase de fructe precum pere, mere, zmeură, căpsune, pierice etc. De asemenea, zice ea, este salutară marcarea caracterului binevoitor al poporului nostru, precum și firea muncitoare a acestuia, prin crearea unui buchet de arome în care toate ingredientele ar fi balansate.

Cristian Saulea, expert în PR și comunicare, consideră că oricât de ispititoare ar fi la prima vedere promovarea Moldovei printr-un flacon cu fragranță, parfumul național riscă să rămână un concept și nu va ajunge să vadă în scurt timp lumina zilei. „E o idee originală care ar veni ca o finalitate la brandul național de țară, în cazul în care acesta ar exista. Moldova nu are o identitate națională și, de aceea, un prim pas ar fi elaborarea unei identități de tip conceptual și grafic, ce ar fi completată cu un element definitoriu, precum un parfum național”, afirmă expertul în relații publice.

Victoria Bodiu,
Școala de Studii Avansate
în Jurnalism

Fontana di Trevi va fi restaurată cu fonduri de la Casa de modă Fendi

Fontana di Trevi, capodoperă a artei baroce și monument-simbol al Romei, va fi restaurată în anul 2015, iar lucrările vor fi susținute integral de celebra Casa de modă Fendi. Primarul

Romei, Gianni Alemanno, a declarat că „lucrările de restaurare a fântânii demonstrează importanța colaborării dintre domeniile public și privat, mai ales în această perioadă de criză economică”. Fântâna Trevi, unul dintre monumentele cele mai vizitate de turiști la Roma, a fost realizată între anii 1732 și 1762 pe baza unui proiect al arhitectului roman Nicola Salvi. Pentru lucrările de restaurare, care vor dura circa 20 de luni, Casa de modă Fendi a pus la dispoziția Primăriei suma de 2,2 mln. de euro. „Este o idee formidabilă și un mare proiect, Fontana di Trevi fiind simbolul Romei”, a declarat Karl Lagerfeld, designerul Casei de modă Fendi, care a mărturisit că a vizitat capitala Italiei de peste 700 de ori. Lagerfeld este de mai mulți ani designerul principal al Casei de modă Fendi, fondată la Roma în 1925 și prezentă la ora actuală în peste 60 de țări ale lumii.

„Amour”, marele câștigător la premiile César 2013

„Amour”, de Michael Haneke, recompensat în 2012 cu Palme d'Or la Festivalul de la Cannes, a fost marele câștigător la Gala César 2013, obținând trofee-

le categoriilor principale - distincția pentru cel mai bun film, cel mai bun regizor, cei mai buni actor și actriță în rol principal (Jean-Louis Trintignant & Emmanuelle Riva, foto), și cel mai bun scenariu original (Michael Haneke). Cea de-a 38-a Gală a premiilor César - echivalentul francez al Oscarurilor - a avut loc pe 22 februarie la Théâtre du Châtelet din Paris. Drama „De rouille et d'os”, de Jacques Audiard, nominalizată la opt categorii, a primit patru trofee César. De asemenea, filmul „Les Adieux à la reine”, de Benoît Jacquot, nominalizat la zece categorii, a primit trei trofee - pentru cea mai bună imagine, cele mai bune decoruri și cele mai bune costume. Actorul american Kevin Costner a primit un César pentru întreaga carieră. Confirmându-și succesul din acest sezon, inclusiv Oscarul pentru cel mai bun film, drama „Argo” de Ben Affleck a fost desemnată cel mai bun film străin.

România, țară invitată de onoare la Târgul de Carte de la Göteborg 2013

România a fost invitată să participe la Târgul de Carte de la Göteborg încă din 2006, când a fost înființată filiala Institutului Cultural Român (ICR) la Stockholm. Astfel, ediția din 2011 a fost inaugurată de Herta Müller, iar în 2012 unul dintre invitații târgului a fost scriitorul Norman Manea. De asemenea, în mai multe ediții consecutive ale Târgului de la Göteborg, a fost decernat Premiul Sorescu. Acesta se acordă anual, începând din 2007, unui scriitor suedez care desființează granițe și creează locuri de întâlnire și care, prin opera sa, face posibilă comunicarea între diferite forme de expresie culturală. Ediția din 2013 se va desfășura în perioada 26-29 septembrie, iar România va fi invitată de onoare. Acesta este cel mai mare eveniment cultural din Scandinavia, atrăgând anual în jur de 100.000 de vizitatori.